

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 17CoP/68/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6712208848
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 11. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zita Nagypálová
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2013:6712208848.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zity Nagypálovej a sudcov JUDr. Renáty Deákovej a Mgr. Dušana Ďuriana, vo veci starostlivosti o maloleté deti L. A., nar. XX. XX. XXXX a V. A., nar. XX. XX. XXXX, obaja bytom ako matka, obaja zastúpení kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Zvolen, pracovisko Detva, deti rodičov matky N. X. nar. XX. XX. XXXX, bytom U. časť E. č. XXX, a otca R. A., nar. XX. XX. XXXX, bytom V. XXX, v konaní o návrhu matky na zákaz styku otca s maloletými deťmi, o odvolaní matky proti rozsudku Okresného súdu Zvolen č. k. 10P/19/2012-155 zo 14. 08. 2013, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu potvrdzuje.

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

Návrh matky na zákaz styku otca s maloletými deťmi prvostupňový súd ako nedôvodný zamietol. Tvrdenia matky, že styk otca s deťmi nie je v záujme detí z dôvodu, že otec požíva alkoholické nápoje vo zvýšenej miere a vulgárne sa správa, mienil okresný súd preveriť za pomoci odborníka, ktorému uložil, aby posúdil osobnosť rodičov a maloletých detí, ich vzájomný citový vzťah a vplyv uskutočňovaného styku otca s deťmi alebo zákazu styku otca s deťmi na psychiku detí. Znalecký posudok založený iba na vyšetrení matky a maloletej L. z dôvodu nízkeho veku maloletého V. a neochoty otca podrobiť sa znaleckému vyšetreniu bol vypracovaný so záverom, že maloletá L. neprezentuje otvorené vyjadrenia, ktoré by boli zamerané voči otcovi a jeho odmietaniu, otca vníma skôr v rodine kamarátskej. Za rizikový faktor znalkyňa označila snahu matky eliminovať osobu otca z vnímania maloletej s polarizáciou citových postojov smerom k novému partnerovi matky. Vyhýbavé a únikové správanie otca podľa znalkyne indikuje zákaz styku otca s maloletými do obdobia pokiaľ otec nepredloží kolíznemu opatrovníkovi alebo súdu odborné vyjadrenie o svojom duševnom stave a spôsobilosti zabezpečiť výchovnú starostlivosť o maloleté deti. Napriek vyjadreniu znalkyne dospel okresný súd k názoru, že zákaz styku nie je v záujme maloletých detí. Právo rodiča stýkať sa s maloletým dieťaťom je jeho základným právom, ale nie jeho povinnosťou. Skutočnosť, že otec maloletých detí neprejavuje záujem o styk s nimi a neplatí súdom určené výživné, nie sú relevantnými dôvodmi na zákaz styku otca s deťmi. Agresívne a vulgárne správanie otca pod vplyvom alkoholu mal súd preukázané len vo vzťahu k matke. Súd neakceptoval názor matky, že vzhľadom na osobnosť otca by u detí útleho veku mal byť ich vzájomný styk zakázaný a mohol by sa uskutočňovať, keď deti vyrastú s odôvodnením, že dlhé obdobie absolútneho odlúčenia môže viesť k tomu, že sa vzťahy medzi rodičom a dieťaťom už nikdy neobnovia. Na základe vyjadrenia znalkyne, že identita detí je daná aj genetickými dispozíciami zo strany biologického otca, ktoré sa budú prejavovať bez ohľadu na to, či deti budú alebo nebudú s ním v kontakte a že negácia a degradácia vlastností druhého rodiča jedným z rodičov znevažuje identitu vlastných detí, ktorých vývin je následne ohrozený rôznymi psychickými a zdravotnými ťažkosťami najmä v období dospievania, keď sa deti

identifikujú s rizikovými formami správania druhého rodiča, ktoré sú popierané, resp. zatajované a po zistení, že napriek rozhodnutiu o zverení maloletých detí do osobnej starostlivosti matky a narušeným vzťahom rodičov doteraz nebol upravený styk otca s deťmi, aj bez návrhu upravil styk otca s maloletými deťmi na každú prvú nedeľu v mesiaci v čase od 14.00 do 16.00 hod. za prítomnosti matky, aby sa budoval vzťah otca s deťmi a eliminovali prípadné nepriaznivé vplyvy otca na maloleté deti. Takáto úprava styku umožní deťom budovať svoju identitu aj v konfrontácii s genetickými predispozíciami a rizikovými faktormi správania otca, ktoré nebudú zatajované. Matka môže tomuto zámeru napomôcť tým, že deťom predostrie pozitívne kvality ich biologického otca, ktoré aj ju viedli k rozvinutiu partnerského vzťahu s ním a k jej osobnému rozhodnutiu zvoliť si ho za otca svojich detí. Za výber druhého rodiča pre svoje deti by mal každý človek niesť svoj diel zodpovednosti. Kontakty matky a otca pri styku s deťmi umožnia matke informovať otca o zdravotnom stave, študijných výsledkoch a záujmoch detí tak, ako to navrhla znalkyňa v znaleckom posudku.

O trovách konania medzi účastníkmi navzájom rozhodol súd tak, že žiadnemu z účastníkov právo na náhradu trov konania nepriznal z dôvodu, že sa konanie mohlo začať i bez návrhu. Účastníkov nezaviazal zaplatiť štátu trovy, ktoré mu vznikli vyplatením znalečného súdom ustanovenej znalkyni z dôvodu, že u oboch sú splnené podmienky na oslobodenie od súdnych poplatkov.

S rozhodnutím okresného súdu matka nesúhlasila. Trvala na zákaze styku otca s deťmi s tvrdením, že otec je alkoholik, ktorý sa nelieči, viackrát odsúdený, aj v súčasnosti trestne stíhaný nielen za zanedbanie vyživovacej povinnosti, ale za priestupky proti občianskemu spolunažívaniu aj za násilné fyzické útoky proti rodinným príslušníkom v mieste trvalého bydliska. Ona, ktorej boli deti zverené do osobnej starostlivosti, je zodpovedná za výchovu detí a vhodnosť prostredia, v ktorom deti vyrastajú. Deti sú teraz šťastné a spokojné. Zopakovala, že ak v budúcnosti budú chcieť deti spoznať svojho biologického otca, nebude im v tom brániť. Odporca sa nezúčastnil súdnych pojednávaní alebo vyšetrenia u znalkyne, kde sa mohol k veci vyjadriť a obhájiť. Zo skutočnosti, že sa otec detí úmyselne vyhýbal vyšetreniu, znalkyňa vyvodila záver, že takéto jeho vyhýbavé a únikové správanie indikuje zákaz styku otca s deťmi až kým nepredloží odborné vyjadrenie o svojom duševnom stave a spôsobilosti zabezpečiť výchovu maloletých detí, pretože v danej situácii nie je možné posúdiť následky styku otca s maloletými deťmi. Na základe záverov znaleckého posudku so zákazom styku súhlasil aj kolízny opatrovník detí. Navrhla zmeniť rozsudok okresného súdu a zakázať styk otca s maloletými deťmi.

K odvolaniu sa napriek výzve okresného súdu nevyjadrili ani otec ani kolízny opatrovník maloletých detí.

Krajský súd považujúc skutkový stav zistený súdom prvého stupňa za dostatočný, prejednal vec bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O. s. p.“) a rozsudok okresného súdu ako vecne správny podľa § 219 ods. 1, 2 O. s. p. v celom rozsahu potvrdil.

Právna úprava rodičovských práv a povinností v zákone č. 36/2005 Z. z. o rodine (ďalej len „Zákon o rodine“) sa odvíja od článku 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Rodičovské práva a povinnosti podľa § 28 ods. 2 Zákona o rodine majú obaja rodičia. Pri ich výkone sú povinní chrániť záujmy maloletého dieťaťa. Iba v prípade, ak druhý z rodičov nežije, je neznámy alebo nemá spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu, vykonáva rodičovské práva a povinnosti podľa § 28 ods. 3 Zákona o rodine jeden z rodičov. Výkon týchto práv sa presúva na jedného z rodičov aj v prípade, ak je druhý pozbavený rodičovských práv a povinností alebo mu boli rodičovské práva a povinnosti obmedzené alebo pozastavené.

Spôsobilosť fyzickej osoby na právne úkony upravuje § 8 Občianskeho zákonníka. Spôsobilosť fyzickej osoby vlastnými právnymi úkonmi nadobúdať práva a brať na seba povinnosti (spôsobilosť na právne úkony) vzniká v plnom rozsahu plnoletosťou. Spôsobilosti na právne úkony môže fyzickú osobu pozbaviť len súd v prípadoch ustanovených zákonom. Môže sa tak stať podľa § 10 Občianskeho zákonníka v prípadoch, ak takáto fyzická osoba trpí duševnou poruchou, ktorá nie je len prechodná, ale aj pre nadmerné požívanie alkoholických nápojov alebo omamných prostriedkov, či jedov, ak v dôsledku tejto poruchy nie je fyzická osoba schopná robiť právne úkony vôbec alebo len v obmedzenom rozsahu. Kým súd nevydá rozhodnutie o obmedzení alebo pozbavení spôsobilosti na právne úkony platí, že konkrétna fyzická osoba má spôsobilosť na právne úkony a nemusí predkladať žiadne potvrdenie o svojom duševnom zdraví, aby preukázal svoju spôsobilosť na právne úkony a pokiaľ je rodičom, aj spôsobilosť zabezpečiť starostlivosť o maloleté deti. Otázka, či určitá fyzická osoba má spôsobilosť na

právne úkony, je otázkou právnou, ktorú je oprávnený riešiť len súd a nie odbornou, ku ktorej by sa mala vyjadrovať znalkyňa z odboru psychológia, klinická psychológia detí a dospelých. Znalec z určeného odboru môže len na základe vlastného vyšetrenia hodnotiť iba to, či určitá osoba trpí duševnou poruchou, ktorá môže mať vplyv na jej spôsobilosť na právne úkony. Na základe takto konaného znaleckého posudku rozhoduje o obmedzení a pozbavení spôsobilosti na právne úkony súd.

Okresný súd správne vyhodnotil obsah a závery znaleckého posudku X.. H. L., keď neprihliadol na odpoveď znalkyne na štvrtú súdom položenú otázku „či je vhodné, aby sa maloleté deti stretávali so svojim otcom, ak áno, za akých podmienok a v akom rozsahu, ak nie, z akých dôvodov“, kde znalkyňa uviedla „vyhýbavé a únikové správanie otca indikuje zákaz styku otca s maloletými deťmi do obdobia, pokiaľ otec nepredloží úradu práce, sociálnych vecí a rodiny a Okresnému súdu Zvolen odborné vyjadrenie o svojom duševnom stave a spôsobilosti zabezpečiť výchovnú starostlivosť o maloleté deti“ a odpoveď na šiestu otázku „vyjadriť sa, či prichádza do úvahy prípadný zákaz styku otca s deťmi“, na ktorú znalkyňa odpovedala tak, že „vzhľadom k vyhýbavému správaniu otca prichádza do úvahy zákaz styku otca s maloletými deťmi“. Nepodrobenie sa vyšetreniu u znalkyne za účelom posúdenia vzťahu otca a detí nie je zákonným dôvodom na zákaz styku otca s deťmi. Znalkyňa si v záveroch aj protirečí, keď na jednej strane uvádza, že nevie posúdiť následky styku otca s maloletými deťmi (z dôvodu, že sa otec vyšetreniu nepodrobil) a za potrebné považuje, aby matka viedla deti k paralelnému vnímaniu osoby biologického otca a nevlastného otca, aby matka deťom hovorila aj o pozitívnych kvalitách ich biologického otca a tohto pred deťmi nezatajovala a na druhej strane tvrdí, že zákaz styku otca s deťmi prichádza do úvahy len pre vyhýbavé správanie sa otca v znaleckom dokazovaní.

Snaha matky úplne vylúčiť biologického otca detí z ich života je zrejma aj z iných konaní týkajúcich sa maloletých detí. Návrhom doručeným Okresnému súdu Zvolen 29. 12. 2011, na základe ktorého bolo vedené konanie pod sp. zn. 11P/184/2011 sa domáhala matka zverenia oboch maloletých detí do svojej osobnej starostlivosti, určenia vyživovacej povinnosti otcovi a zákazu styku otca s deťmi. Ďalším návrhom doručeným Okresnému súdu Zvolen 13. 12. 2012, na základe ktorého začalo konanie pod sp. zn. 12P/62/2012 sa už matka domáhala „zbavenia otcovstva“ R. A. (zrejme pozbavenie výkonu rodičovských práv a povinností). V týchto konaniach o úprave alebo zákaze styku otca s deťmi nebolo rozhodnuté pre späťvzatie návrhu matkou. Závery okresného súdu, že podmienky na zákaz styku nateraz neboli preukázané a je potrebné upraviť styk otca s maloletými deťmi, sú správne. O potrebe upraviť styk rodiča s dieťaťom pokiaľ nežijú v spoločnej domácnosti a možnosti zakázať styk rodiča s dieťaťom pojednáva § 25 Zákona o rodine. Potreba upraviť styk rodiča s dieťaťom pre prípad, že sa rodičia na úprave styku nedokážu dohodnúť, vychádza z Dohovoru o právach dieťaťa prijatého v New Yorku 20. novembra 1989 vyhláseného v zbierke zákonov SR pod č. 104/1991 Zb.. Styk rodiča s maloletým dieťaťom môže súd podľa § 25 ods. 3 Zákona o rodine zakázať, len ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa. Odvolací súd súhlasí s okresným súdom, že agresívne a vulgárne správanie otca bolo preukázané priestupkovým konaním len voči matke. Zo žiadnych dôkazov vykonaných prvostupňovým súdom, ani matkou označených, nie je možné vyvodiť záver, že by vzájomné stretnutie detí s biologickým otcom ohrozilo ich psychický vývin ako to tvrdí matka. Z prejavov matky je zistiteľná len vlastná nenávisť voči otcovi. Maloletá L. nemá na otca zlé spomienky a maloletý V. nevedel vyjadriť žiadne city vo vzťahu k otcovi vzhľadom na svoj vek. Zodpovednosť za zdravý telesný a duševný vývoj detí preukáže matka tým, že sa súdom určeného styku v prípade záujmu otca zúčastní a v prípade potreby detí pred negatívnymi vplyvmi zo strany otca ochráni. Zo spisov 11P/184/2011, 12P/62/2012 a tohto konania 10P/19/2012 sa javí, že otec ani ponúkanú možnosť stretávať sa so svojim deťmi nevyužije. Podľa tvrdenia matky a kolízneho opatrovníka sa otec s deťmi stretol naposledy začiatkom roka 2012 a odvtedy o ne záujem neprejavil. Matkou tvrdené údaje o nevhodnom správaní sa otca pri styku s deťmi sú preto aj neaktuálne. Od posledného stretnutia otca s deťmi do rozhodnutia okresného a odvolacieho súdu uplynul viac ako 1 rok.

Rozhodnutie okresného súdu o trovách účastníkov a trovách štátu je v súlade s § 146 ods. 1 písm. a/ O. s. p., podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, ak sa mohlo konanie začať aj bez návrhu a § 148 ods. 1 O. s. p., podľa ktorého môže súd účastníkovi uložiť náhradu trov štátu len v prípade, ak u neho nie sú splnené predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov. Tieto výroky posudzoval odvolací súd len ako závislé na výroku, ktorý bol odvolaním matky napadnutý. Osobitné výhrady voči rozhodnutiu súdu o trovách konania vznesené neboli.

Rozhodnutie odvolacieho súdu o trovách odvolacieho konania vychádza taktiež z ustanovenia § 146 ods. 1 O. s. p. a zo zistenia, že žiaden z účastníkov ani návrh na prisúdenie náhrady trov konania v zmysle § 151 ods. 1 O. s. p. nepodal.

Rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov členov senátu 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.